

NATURA 2000-GEBIED: 060 STELKAMPSVELD
VERSLAG VELDBEZOEK DD. 3 JULI 2018

Aanwezig namens Provincie:

Aanwezig namens Terreinbeheerder:

Overige aanwezigen:

Datum bezoek:

3 juli 2018

Doel

Het jaarlijkse veldbezoek is in het kader van het PAS uitgevoerd om de vinger aan de pols te houden m.b.t. zichtbare ontwikkelingen. Centraal staat daarbij de vraag of er ontwikkelingen zijn die afwijken van datgene waar in de gebiedsanalyse van uit is gegaan.

Als voorbereiding op het veldbezoek zijn de gebiedsanalyse en het verslag van vorig jaar bestudeerd. Aan de beheerders is gevraagd eerder in het veld waargenomen signalen bij het veldbezoek in te brengen.

Bevindingen

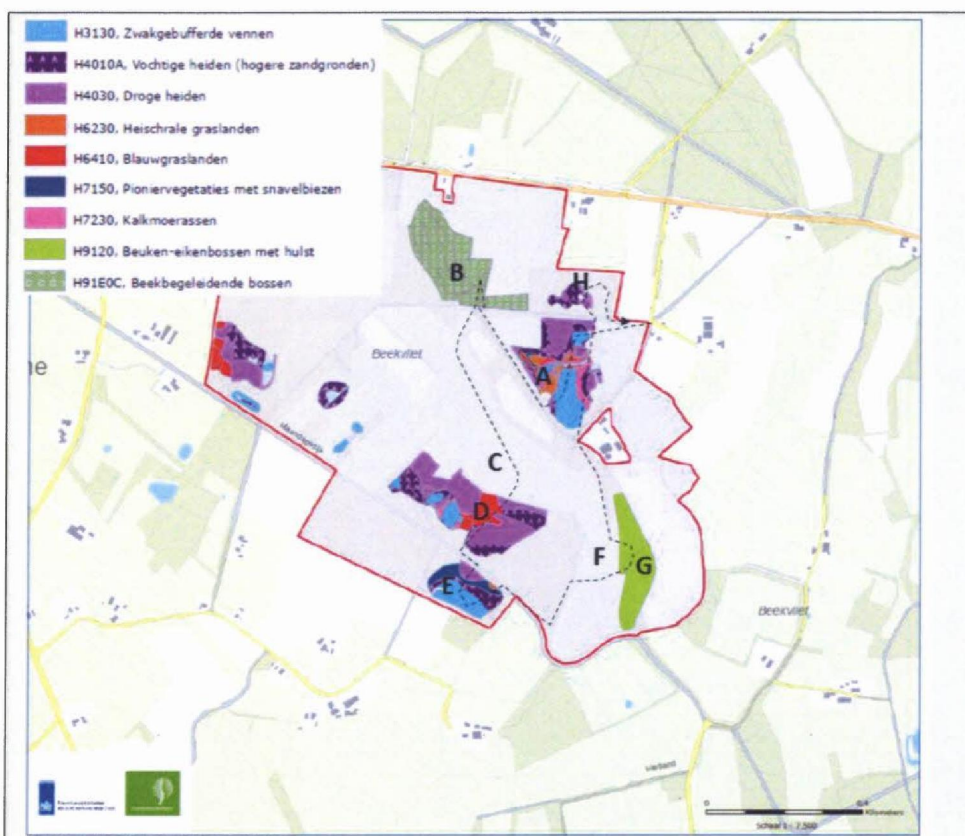
Veegbesluit

De Minister van Landbouw Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) heeft recent in ontwerp een aanvullend aanwijzingsbesluit (het veegbesluit) genomen voor 100 Natura 2000 gebieden in Nederland. In deze Natura 2000-gebieden kwamen ten tijde van de aanwijzing bepaalde habitattypen en soorten voor, waarvoor in het aanwijzingsbesluit nog geen instandhoudingsdoelen waren geformuleerd. Het veegbesluit herstelt deze situatie en formuleert voor de betreffende natuurwaarden nu ook instandhoudingsdoelen. Voor Stelkampsveld geldt dat op grond van dit ontwerpbesluit voor het habitatype Beuken-eikenbossen met hulst (H9120) is toegevoegd.

Habitattypen

Alle habitattypen zijn bezocht. Op kaart is de looproute aangeduid, de bezochte locaties zijn aangegeven met letters. De habitattypen Zwakgebufferde vennen (H3130), Vochtige heiden (H4010A), Droge heiden (H4030), Heischrale graslanden (H6230), Blauwgraslanden (H6410), Pioniervegetaties met snavelbiezen (H7150) en Kalkmoerassen (H7230) komen voor in een gradiënt waarbij, net als in 2017, het geheel is bekeken en niet elk habitatype afzonderlijk.

De conclusies met betrekking tot de kwaliteit van de habitattypen zijn gelijk aan die van vorig jaar, er zijn nog geen hydrologische herstelmaatregelen genomen, op maatregelen aan interne greppels op een enkel terrein van SBB na. Het plan voor de herstelmaatregelen is in voorbereiding en in 2019 start de uitvoering.

Vennen, vochtige heiden en graslanden

De oppervlakte en kwaliteit van de grazige habitattypen en de Zwakgebufferde vennen (H3130) staan onder druk door stikstofdepositie (verzuring en vermesting) en verdroging, zoals beschreven in de Gebiedsanalyse. De voorziene hydrologische herstelmaatregelen moeten leiden tot verbetering. De onder de huidige hydrologische situatie te lange droogval van de Zwakgebufferde vennen (H3130) zorgt ervoor dat organische stof oxideert, hetgeen leidt tot vermesting. De herstelmaatregelen moeten zorgen dat droogval zich beperkt tot de droogste jaren. Om de ontwikkeling van de verschillende habitattypen over de hoog-laag/droog-nat gradiënt te volgen wordt aanvullend op de SNL-monitoring, dwars op de gradiënt een aantal proefvlakken aangelegd waarin de vegetatieontwikkeling nauwkeurig wordt gevolgd. Monitoring van abiotische parameters samen met de ontwikkeling van de vegetatie moet inzicht geven in veranderingen in de gradiënten en de ligging van de verschillende habitattypen.

In het Heischraal grasland (H6230) op **locatie A** komt Valkruid voor, dit is één van de weinige groeiplaatsen in de Achterhoek. Ter bescherming tegen begrazing zijn de planten uitgerasterd. Nabij de groeiplaatsen is zeer kleinschalig geplagd, om kieming van nieuwe planten te stimuleren. Hydrologisch herstel moet zorgen voor optimalere condities, wat de vitaliteit van planten en de populaties ten goede komt. Vanuit de literatuur is bekend dat met name soorten van heischrale situaties gevoelig zijn voor een versmalling van de genetische basis door inteelt in populaties met een geringe omvang. Specifiek voor het Stelkampsveld is hier geen onderzoek naar gedaan.

Op de overgang van de habitattypen bij **locatie A** en het voormalige landbouwperceel ten oosten daarvan (tussen locatie A en de parkeerplaats), ligt een (aangelegd) ruggetje. Dit ruggetje blijft voorlopig liggen, om afstroming van voedselrijk water richting de habitattypen te voorkomen. Wanneer de voedselrijke toplaag van dit perceel is afgegraven kan bekeken wor-

den of het ruggetje kan worden verwijderd.

Ter hoogte van **locatie D** is in het verleden een greppel gedempt, waarbij wat teveel zand is ingebracht. Daardoor ligt er nu een grondwallepje deels door een slenk. Bij de uitvoering van maatregelen in 2019 is het van belang dat ter hoogte van de slenk, het grondwallepje wordt weggenomen om stagnatie achter de grondwal te voorkomen.

Ten zuiden van de Maandagsdijk (**locatie E**) ligt een gradiënt met achtereenvolgens de habitattypen Droge heide (H4030), Pioniervegetaties met snavelbiezen (H7150), Vochtige heiden (H4010A) en Zwakgebufferde vennen (H3130). Plaatselijk is er veel opslag van ruwe berk en grove den. Afgesproken is dat Staatsbosbeheer ervoor zal zorgen dat de opslag wordt verwijderd als onderdeel van het regulier beheer. Op het oog ontwikkelt het habitatype Pioniervegetaties met snavelbiezen (H7150) zich richting Vochtige heide (H4010A) en het Zwakgebufferde ven (H3130) ontwikkelt zich richting Pioniervegetaties met snavelbiezen (H7150). Er is sprake van natuurlijke successie. Op basis van de nieuwe vegetatiekartering die nog plaats moet vinden, zal de habitattypenkaart geactualiseerd worden. Ook hier geldt dat na het hydrologisch herstel het terrein een betere uitgangspositie krijgt.

Bij **locatie H** ligt een mozaïek van habitattypen Droge heide (H4030) en Vochtige heide (H4010A). De vegetatie ontwikkelt zich goed. Een deel van het bos rondom de heide is al omgevormd naar heide (**M3**), een deel moet nog worden omgevormd. In het noordoosten van het gebied zal Natuurmonumenten een ven ontwikkelen in het kader van het PAS.

Vochtige alluviale bossen (H91E0C)

De kwaliteit van het bos (**locatie B**) varieert (natte maar ook verdroogde delen). In de natste delen staat onder andere paardenhaarzegge. De veenbodem is veelal veraard. Bij de uitwerking van de PAS-maatregel (M1) voor dit gebied is er voor gekozen om in de watergang die door het bos loopt stuwen te plaatsen. Dit leidt tot hydrologisch gunstigere omstandigheden voor het habitatype Vochtige alluviale bossen (H91E0C), wat veenvorming stimuleert. De uitvoering moet nog plaatsvinden.

Beuken-eikenbossen met hulst (H9120)

Dit habitatype komt voor in het oosten van het Natura 2000-gebied (**locatie G**). Het bos bestaat vooral uit zomereik, hier en daar staan beuken en hulst. De structuur is goed ontwikkeld, met lijsterbes en sporkehout en een ondergroei van met name dalkruid. Tijdens het veldbezoek is een middelste bonte specht waargenomen. Het bos ligt op rabatten, met een kenmerkend patroon. In het kader van de PAS-maatregel M1 wordt de watergang waar het rabatstelsel op aantakt, in het zuiden afgedamd. Hierdoor zullen de waterstanden stijgen. Naar verwachting zal dit geen negatieve invloed hebben op de waarden van het bos.

Om te vormen & al omgevormde locaties

Veel percelen waar nieuwe natuur ingericht moet worden, zijn in het landbouwkundige verleden geëgaliseerd en zelfs liggen er hier en daar begraven vennen, die weer hersteld kunnen worden. Om deze potenties ten volle te benutten zal de bovengrond van een aantal percelen conform de gebiedsanalyse worden afgegraven (PAS-maatregel M3). Op een aantal (van nature drogere) locaties is de toplaag al afgegraven en maaisel opgebracht, zoals bij **locaties C en F**. De vegetatie ontwikkelt op een aantal plaatsen in de gewenste richting, vooral op **locatie F**, met soorten als echt duizendguldenkruid en stijve ogentroost. Op andere locaties is deze ontwikkeling (nog) minder duidelijk aanwezig en domineren vooral grassen (bijvoorbeeld **locatie C**). Op deze locaties kan het (nogmaals) opbrengen van maaisel uit een nabij gelegen referentiegebied de gewenste ontwikkeling bevorderen. Ook kan het maaibeheer zodanig in gericht worden dat de verspreiding van zaden van doelsoorten wordt gestimuleerd. Er zijn nu nog open plekken in de vegetatie waardoor deze maatregelen nog kansrijk zijn. Afgesproken is dat Staatsbosbeheer gaat intern de mogelijkheden na gaat. Bij het uitvoeren van de gekozen maatregelen, is het van belang dat de maatregel goed wordt vastgelegd (herkomst maaisel!)

en de ontwikkeling van de vegetatie wordt gemonitord. De herkomst van het eerder opgebrachte maaisel is niet duidelijk.

Conclusies

Bevindingen 2018

Alle habitattypen zijn bezocht en ontwikkelen zich zoals beschreven in de Gebiedsanalyse: de habitattypen staan onder druk door met name verdroging en verzuring. Verder zijn de bevindingen als volgt:

- Ter hoogte van locatie D is in het verleden een greppel gedempt, waarbij wat teveel zand is ingebracht. Bij de uitvoering van maatregelen in 2019 is het van belang dat ter hoogte van de slenk, het grondwallepje wordt weggenomen om stagnatie achter de grondwal te voorkomen.
- Ten zuiden van de Maandagsdijk is er veel opslag van ruwe berk en grove den in de heide. Staatsbosbeheer zorgt ervoor dat de opslag wordt verwijderd.
- Op basis van de nieuwe vegetatiekartering die nog plaats moet vinden, zal provincie Gelderland de habitattypenkaart actualiseren.
- Bij de vegetatie op het omgevormde perceel op locatie C zijn er nog kansen te halen als het gaat om vegetatieontwikkeling. Staatsbosbeheer maakt intern een afweging.

Bevindingen 2017 en stand van zaken n.a.v. veldbezoek 2018

- 2017: De bosrand met bijbehorende vegetatie en bovengrond die is blijven liggen bij het verwijderen van het bos in het westen (Entelsveld), moet nog worden verwijderd zodat de gradiënt niet meer wordt onderbroken (actie Staatsbosbeheer).
2018: *Is nog niet uitgevoerd, wordt meegenomen wanneer het maatregelenplan wordt uitgevoerd.*
- 2017: Om de ontwikkeling van gewenste soorten te stimuleren bij al ingerichte percelen, dient maaisel te worden opgebracht vanuit een referentiegebied (actie Staatsbosbeheer).
2018: *Staatsbosbeheer bespreekt intern op welke wijze ze de ontwikkeling van doelsoorten willen stimuleren.*
- 2017: Van de greppeltjes nabij het zwak gebufferde ven in het noordoosten en het blauwgrasland in het zuiden, dient na uitvoering van de hydrologische maatregelen te worden beoordeeld of ze moeten worden gedempt.
2018: *Conclusie blijft overeind.*

Dit verslag is vastgesteld door:

Handtekening

(datum)

Staatsbosbeheer

Handtekening

(datum)

28 sept 2018

Provincie
Gelderland